

Уруок тиэмэтэ:

,

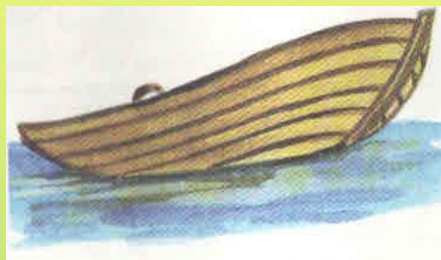

Д =
Х

””

И

,

Л

а

Уруок

ТИЭМЭТЭ:

Олоңхо этигэн тыла

Уруок бэлиэ

Тыла:

Олоҥхо уус-уран тыла,
ойуулуур-дьүһүннүүр ньымата
уолбат ойбон курдук

Уруок сыала- соруга:

Олоңхо тылын ырытан, кини этигэн
халыыптарын уратытын өйдөөн,
олоңхо олугун суруйарга туһаныы.

Олоңхо

Норуот атын норуоттарга биллэр, биһирэнэр уһулуччу айымньылаах буолар. Биһиги оннук сөбүмэр бөдөң айымньыбытынан олоңхобутун ааттыыллар. Бухатыырдар геройдуу охсуһууларын хоһоонунан хоһуйан көрдөрөр эпическэй (сэһэргиир) айымньыны олоңхо диэн ааттыбыт. Олоңхо уөскээбит төрдө бэрт былыргы үйэлэргэ сытар, үгүс үйэлэр анараа өттүлэриттэн кэлэр силистээх.

Олоңхо ойуулуур-дьүһүннүүр ньымалара

- Тэңнэбил
- Эпитет
- Метафора
- Омуннааһын
(гиперболизация)
- Тыыннаабымытыы

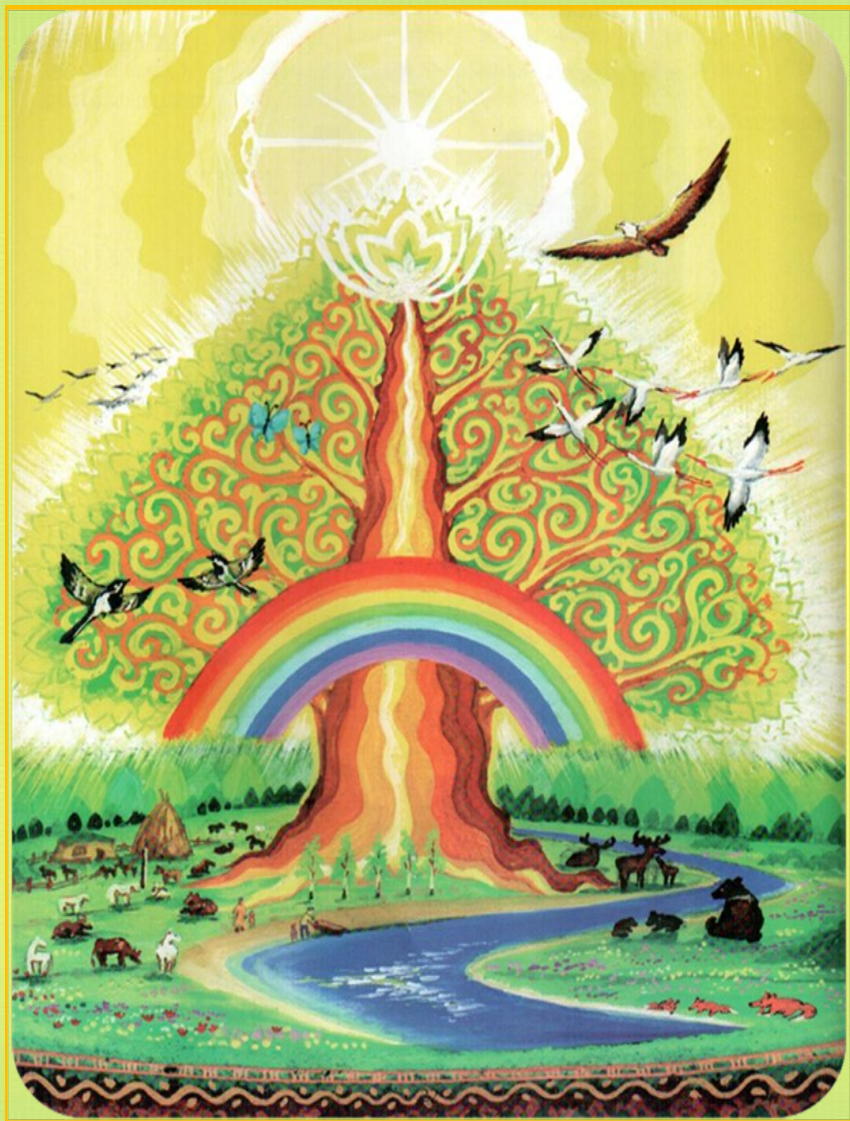
Куртуйах нуо5айын курдук
Куударалаах бэскилээх эбит,
Эрэдэһиннээх үүн тиэрбэһин курдук
Эрилкэй харахтардаах эбит,
Хара саһыл кутуругун
Харсыһыннара уурбут курдук
Халың хаастардаах эбит,
Кыһыл саһыл уор5атын
Сахсыяа оонньообут курдук
Кытархай имнэрдээх эбит,
Улуу тайах уллугун уңуо5ун
Умса туппут курдук
Уһун сыыйылла5ас муруннаах
эбит,
Таба кыыл акымалын силиитинэн
Нарылаан оңорбут курдук
Чараас уостаах эбит

Тар уһааттарын
Таңнарыта аспыт курдук
Таттабар таныылаах,
Аарыма ойбоннору
Атахтаһыннара алларбыт курдук
Арылхай харахтаах,
Түөрт хаардаах бугулу
Түөрүтэ көппүт курдук
Түөрт түөрэң көмүс туйахтаах,
Икки үрүн көмүс чороону
Өрүтэ туппут курдук
Үөлгү-сүөлгү кулгаахтаах,
Сэттэ быластаах
Сипсиэрдээх, нэлим хара
сиэллээх,
Тоҕус быластаах
Долгуннаах, оночо көмүс
кутуруктаах,
Сүүрүккэ септеех,
Уһунньукка уорбалаах ат сылгы
абит

Ар5аһынан охсуллар
Ача куөх оттоох,
Үрдүк киһини
Өттугунэн охсуллар
Үкэр куөх оттоох,
Кө5өн кус
Кө5үлүн түүтүн
Күөйэ соппут курдук
Күөх ньуо5у кырыстаах,
Бэдэр кыыл
Бэрбээкэйин түүтүн
Бэрийэ соппут курдук
Бэртиэмэ күөх
сирэмнээх,

Киңкир хара _____ курдук
Киэң билсиилээх дьон эбит.

Хатарыылаах _____ тыаһын курду
Хабыр5аччы сиэлэн кэллэ.

Хара _____ кутуругун
Харсыһыннара уурбут курдук
Хара хаастаах эбит.

Субуулаах _____ курдук
То5о кэстилэр.

Харалдыктан көппут
Хара _____ курдук.

Хассыылаах атыыр _____ курдук
Хап-сабар экирэтэн тийэн.

Абыс салаалаах аал
кудук

мас

тыа

Баай хара

кун

Аламай маңан

от-мас

Күөбэл-нусхал

халлаа

Сандал маңан

н

Хампа күөх

кырыс

Суорба таас

хайа

Биэс   былас биэкэйэр бииллээ5э,
Алта   былас дала буурай сарыннаа5а,
Үс   былас өрбөйөр өттүктээ5э,
Баай   тиит бастың чуулката баллырдаа5а,
О5о   тиит отто чуулкатын са5а
                          уллуктаа5а,
Эриллэ5эс   тиит са5а илиилээ5э,
Хатылла5а
с   тиит са5а харылаа5а...